'แฝก'เป็นมากกว่าหญ้า

● สาลินีย์ กับพิลา

design

TAWAN by paptawan กระเป๋าถักจาก หญ้าแฝกลายเม็ดมะยม ได้รับแรงบันดาลใจจากแสงแดดยามเช้าในหุบเขาเมืองเพชรบูรณ์ เป็น 1 ใน 18 ต้นแบบงานจากหญ้าแฝกที่ผสานงานออกแบบเข้ากับภูมิปัญญาชาวบ้าน สรรสร้างโดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อเป็นการส่งเสริมและช่วยเหลือประชาชนในด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

:ดีไซน์สร้างค่า

TAWAN by paptawan นอกจากจะโชว์เทคนิคการถักลายเม็ดมะยม ผสมการสานด้วยวัสดุที่มีความเงาสะท้อนเป็นเงาแม่น้ำ ตัดเย็บโดยผสมกับผ้าแคนวาส เพิ่มความทนทาน ลดต้นทุน เป็นไอเดียตกผลึกของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล. ที่นำองค์ความรู้ด้านการออกแบบแปลงโฉมหญ้าสู่เป้าหมายสูงสุดในการยกระดับเศรษฐกิจสังคม และคุณภาพชีวิตของชุมชน พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์

เนื่องจากมูลนิธิชัยพัฒนาได้ดำเนินโครงการตามพระราชดำริ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำลดการชะล้างพังทลายของดิน โดยมีโครงการพัฒนาต่อเนื่องในการนำหญ้าแฝกมาแปรรูปให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ความร่วมมือจึงเกิดขึ้น โดยมีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกแปรรูป เพื่อจัดจำหน่ายในร้านภัทรพัฒน์ มูลนิธิชัยพัฒนา เบื้องต้นโครงการนี้นำร่องการออกแบบผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก บนพื้นที่โครงการพระราชดำริ ต.โคกปรง อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์

ภากมล รัตตเสรี ผู้อำนวยการโครงการภัทรพัฒน์ มูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวว่า ร้านภัทรพัฒน์

จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝกที่รับมาจากกลุ่มชาวบ้านเพื่อสนับสนุนงานฝีมือ ตั้งแต่ปี 2552

"แต่สิ่งที่เราเห็นมาตลอดคือ ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นยังขาดการออกแบบที่แปลกใหม่ ชาวบ้านยังคงทำผลิตภัณฑ์แบบเดิมๆ ทั้งตะกร้า กระบุง กระจาด แม้จะสวยงาม เต็มไปด้วยทักษะและความชำนาญ แต่อาจยังไม่เหมาะหรือตอบโจทย์การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะไลฟ์สไตล์คนรุ่นใหม่"

:ภูมิปัญญาผสานความร่วมสมัย

จารุพัชร อาชวะสมิต อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ กล่าวว่า ก่อนที่นักศึกษาจะเริ่มการออกแบบ ได้ศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานของหญ้าแฝก ที่มีคุณสมบัติในการชะลอการชะล้างหน้าดิน ทั้งยังพบว่า ใบหญ้าแฝกที่นำมาทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ นั้น หากมีเพียงใบเดียวไม่แข็งแรงพอ ต้องอาศัยการควั่นเกลียวเพื่อเสริมความแข็งแรง และสร้างลวดลายเฉพาะกับวัสดุเช่นหญ้าแฝก

การหาข้อมูลเบื้องต้นสร้างแรงบันดาลใจให้กับการเลือกสรรวิธีแปลกใหม่ให้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก ไม่ว่าจะเป็น การควั่นเกลียวผสมกับลวด หรือทองแดง รวมถึงงานออกแบบกระเป๋าคลัทช์ "Solid Cluth" ที่ใช้สารเคมีอย่างอิพ็อกซี่ เรซิ่นชุบ ทำให้แข็งแรง สามารถขึ้นทรง และอยู่ได้ด้วยตัวเอง ขณะเดียวกันยังปลูกฝังให้นักศึกษาซึ่งจะเป็นนักออกแบบรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าของวัสดุจากธรรมชาติด้วย

ผู้อำนวยการโครงการภัทรพัฒน์กล่าวว่า งานออกแบบของนักศึกษาหลังจากได้ศึกษาและวิจัยคุณสมบัติและความเหมาะสมเชิงการใช้งานและความงามของหญ้าแฝก ศาสตร์ของการออกแบบเส้นด้าย การออกแบบลายทอและการมัดลายเม็ดมะยม ตลอดจนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก กลายเป็น 18 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เช่น ผลงานตะกร้า ดอกไม้ประดิษฐ์ โคมไฟตั้งพื้น หมอนอิง รองเท้า แผ่นรองบนโต๊ะอาหาร จะถูกคัดเหลือเพียง 5 ผลิตภัณฑ์ที่ชาวบ้านสามารถผลิตได้ โดยที่ไม่ซับซ้อนมากและมีความเป็นไปได้ที่จะต่อยอดในเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งต่อไอเดียให้ชุมชนผลิตและวางจำหน่ายในร้านภัทรพัฒน์

"เดิมภัทรพัฒน์มีผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก 5-10% ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ก่อนจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนปัจจุบัน สัดส่วนเพิ่มเป็น 40% จาก 12 กลุ่มชาวบ้านทั่วประเทศ โครงการนี้จะช่วยขยายงานของกลุ่มชาวบ้าน ให้เกิดการพัฒนาเทคนิค และรูปแบบที่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน เมื่อคนรู้จักผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝกมากขึ้น ยอดขายก็จะตามมา" ภากมลย้ำ